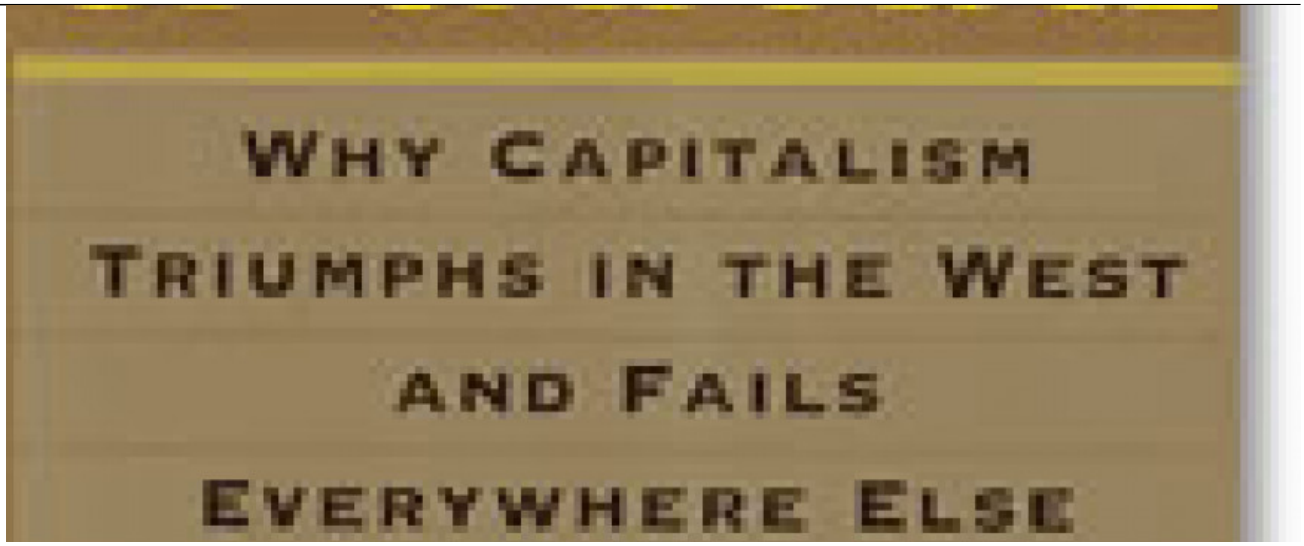

Kitekint? - A t?ke rejtélye

2009 augusztus 02. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása

Még nincs értékelve

Mérték

Clinton és Bush amerikai elnökök a világ leginnovatívabb és legfontosabb emberének nevezték a perui Szabadság és Demokrácia Intézet vezet?jét. Miért és mit tanulhatunk t?le?

Szerz?nk azt állítja, nagyon egyszer? oka van annak, hogy a kapitalizmus sikeres a fejlett nyugati országokban, de

kudarcot vall a fejl?d? világban. Ennek nem kulturális okai vannak, nem a protestáns etika hiánya a kudarc oka, hiszen a világ öthatodát kitev? fejl?d? országokban is nagyon sokan dolgoznak nagyon sokat. Az sem igaz, hogy a fejl?d? világban nincsenek vállalkozók - épp fordítva, Egyiptomtól Peruig és Oroszországtól Indiáig vállalkozók százmilliói léptek ki a korábbi földm?vessorsból, miközben nem léptek be a proletár munkavállaló világába: kisvállalkozók lettek. Az sem igaz, hogy a fejl?d? országok szegényei nincstelenek, mert gyakorlatilag minden szegény család megtakarít valamit, beruház valamibe, és birtokol valami egyszer? tárgyat, ingatlant, aminek a segítségével részt vesz a helyi vagy tágabb üzleti életben. Ha a fejl?d? világ szegényei által birtokolt eszközöket és ingatlanokat összeadjuk, akkor 9300 milliárd dolláros vagyont kapunk, ami megegyezik a leggazdagabb ország, az USA éves bruttó hazai termékével. De Soto szerint egészen más a szegénység oka, más miatt vall kudarcot a kapitalizmus.

Az ok az, hogy a vagyonból nem lesz t?ke. A t?ke szó a rómaiaknál a marha vagy más nagyobb állat fejét jelölte, ami fontos jelkép, mert a háziállat könnyen mozog (likvid, mint a t?ke), kevés tör?dést igényel (akár a t?ke), gondoskodik újratermelésér?l (mint némi segítséggel a t?ke), és tejet, gyapjút, b?rt és sok mást ad (mint kamatot és profitot a t?ke). A fejl?d? világ országaiban azonban a vagyon nem képes t?keként m?ködni, mert hiányzik az a jogrend és tulajdonjog, valamint tulajdoni nyilvántartás, ami a vagyont felméri és nyilvántartja, illetve az adott vagyont hozzáköti a tulajdonoshoz. A fejl?d? világban pontosan az a helyzet, mint Amerikában az 1800-as években, ahol egy adott földterület éppen négy-öt tulajdonos tulajdona is lehetett, mert egyikük az államtól kapta bérként, a másik az indián törzst?l vette, a harmadik egyszer?en megm?velte, és úgy gondolta, hogy így már tulajdonossá is vált, a negyedik épített rá valamit, természetesnek véve, hogy ezzel a föld is az övé. A fejl?d? világban ma egy ingatlan tulajdonjoga nincs bejegyezve, ezzel a ház ugyan vagyontárgy, de nem t?ke. A tulajdont igazoló papír nélkül ugyanis nem lehet rá jelzálogkölcsönt felvenni, és nem lehet cserélni vagy eladni. Az USA-ban a hitelek 70 százalékát ingatlan vagy más vagyoni fedezet mellett veszik fel, mert a ház, föld vagy cég t?keként m?ködik. A vagyon és a t?ke közötti különbséget egy hegyi tó példáján mutatja be de Soto. A hegyi tóban horgászhatunk, csónakázhatunk, de van még benne egy rejtett, potenciálisan kiaknázható energia is: az, hogy fenn van a magasban, így ha a vizet a völgybe vezetjük, és er?m?vet teszünk rá, akkor a leöml? víz kinetikus energiáját a turbinákkal el?ször mechanikus energiává, majd elektromos energiává alakíthatjuk. Fenn marad a tó, de lenn, a házakban a gravitációt használó vízi er?m? révén világítunk.

Nos, ilyen a föld, a ház vagy a vállalkozás is, mert használhatjuk, mint a hegyi tavat, de jelzálogkölcsönt is felvehetünk rá, vagy egy részét eladhatjuk, és akkor már t?keként m?ködik. A fejl?d? világban azonban erre nem képesek, mert nem ismerik fel, hogy a föld, az ingatlan vagy a vállalkozás megkett?zhet?: amellett, hogy használjuk, még t?keként is m?ködhet, ha tulajdonjogunkat a törvény elismeri.

Hasonló a helyzet az adózást elkerül? feketegazdasággal is. Kisvállalkozók százmilliói maradnak kívül a legális gazdaságon azért, mert magasak az adók és a cégalapítás, valamint a m?ködtetés bürokratikus terhei elviselhetetlenek. Peruban néhány év alatt 280 ezer illegális kisvállalkozót hoztak be a legális gazdaságba, akik egy évben 1,2 milliárd dollár adót fizetnek úgy, hogy a cégalapítás és -m?ködtetés terheit a töredékére csökkentették.

Itt érkeztünk el hozzánk, akik Peruhoz vagy a Fülöp-szigetekhez képest valóban a fejlett világban élünk. A magyar piaci átmenet legfontosabb feltétele nem a külföldi t?kebefektetések vagy az import liberalizálása volt, hanem az, hogy megoldódtak a magántulajdon jogi és szervezeti keretei, és az önkormányzatok megkapták a korábbi állami vagyon jelent?s részét. A vagyon így elvben t?keként m?ködhet. A mai jogi és pénzügyi rendszerben azonban még nem vált általánossá, hogy vagyonunkat t?keként használjuk, mert a hitelfelvételnél vagy vállalkozás alapításánál és b?vítésénél kevésbé használjuk vagyonunkat t?keként, mint a nálunk fejlettebb országok. Ez az apró különbség tehát, hogy mi megelégszünk a tóval, és nem teszünk rá er?m?vet, jelent?s részben oka lemaradásunknak.

Egy indián sugallatot hallott, azt ígérték neki, hogy nagy kincs vár rá valahol. Vándorolt is szerte a világban, majd sok év után kimerülten, szegényen és lélekben megtörten hazatért. Megszomjazott, de a kútban már víz sem volt, ásni kezdett hát, és megtalálta az USA legnagyobb gyémántlel?helyét. Otthon volt a kincs. E történet számunkra is tanulságos, mert a hazai vállalkozások és meglév? vagyonunk rejtik azt a kincset, amib?l gazdagok lehetünk, de ehhez t?keként kell használnunk azt, amit ma csak cégnek, ingatlannak vagy földnek látunk. A megoldás belül van, a megoldás mi vagyunk.

(Hernando de Soto: The Mystery of Capital, Basic Books, New York, 2000)

Matolcsy György, hetivalasz.hu

Ajánló